

Megelégített szomjúság

Lekció: Jer 2,1-13 / Textus: Jn 4,4-30

2022. február 13.

Nyári hőségben egy jó reklám a vízről vagy bármilyen szomjoltó italról, biztos többszörös bevételt jelent a gyártó cégnek, mert negyven fokban a hideg gyöngyöző italról reklámot látva, még a légkondiban ülők is szomjasok lesznek. Igeszakaszunkban központi helyet foglal el a szomjúság és az azt megelégítő víz kérdése. Nézzük most meg együtt, hogy milyen szomjúsággal kezdődik a beszélgetés, milyen akadályai vannak a szomjoltásnak és végül, milyen következményei vannak a Jézussal való találkozásnak a szomjúságra nézve.

Milyen szomjúsággal találkozunk Jákób forrásánál? Bár, csak Jézus fogalmazza meg azt, hogy ő szomjas, de minden bizonnyal az asszony is azért jön a kúthoz, hogy oltsa a szomját. Jézus inni kér az asszonytól, mert az asszonynál van valami, amivel Jézus nem rendelkezik. Ez pedig a meritőedény. Ahhoz, hogy a kút mélyén lévő víz oltani tudja a szomjat, szükség van egy eszközre, mellyel hozzá lehet jutni. Azt írja az ige, hogy a tanítványok elmentek a városba, hogy ennivalót vegyenek. Valószínű magukkal vitték a meritőedényt is, amivel Jézus vizet tudna szerezni magának. Úgy tűnik, hogy itt most Jézus az, aki segítségre szorul és az asszony az, akinek pedig lehetősége nyílik a segítségre. A történetek fizikai síkján ez így is van. Milyen szép látni az Isten Fiában az embert, aki ugyanúgy éhez, fáz, elfárad és szomjazik, mint mi. Azzal, amikor Jézus azt mondja az asszonynak, hogy „adj innom”, felvállalja törekenységét, és a testi szükségletnek, valamint egy asszonynak való kiszolgáltatottságot. Az, akire nézve az egész világ teremtett, akinek egyetlen szavára víz fakadhat a sivatag kellős közepén, vagy egy sóhajára angyalseregek rohannának neki inni adni, Ő nem takargatja gyengeségét az ember előtt. Ráadásul egy lenézett, kiközösített bűnös nő előtt. A samáriai asszony többszörösen lenézett volt a korabeli társadalomban, hiszen nő volt és ötszörös válásával, jelenlegi élettársi kapcsolatával, ugyanolyan kategóriába tartozott, mint a prostituáltak. Ez nem egy olyan jól titkolható állapot volt, mint egy adócsalás, amiről mások jó ideig nem tudnak. Éppen ezért ment délbe a kútra, hogy ne találkozzon a megvető pillantásokkal, megjegyzésekkel. Jézus azzal, hogy szóba áll vele, számkivetett létmódjából, újra emberi méltóságába helyezi vissza. Ezzel pedig lehetőséget ad, új utat nyit meg az asszony számára. Jézus szomjúságának

felvállalásával és kérdésével, rábízta magát erre az asszonyra. Úgy is mondhatnánk, hogy „kinézi belőle a többet”, bizalmat szavaz neki, hogy tud szomjúságán segíteni.

Jézus, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön, nemcsak születésében, gyermeki állapotában volt más emberek számára kiszolgáltatott, hanem ereje teljében lévő férfiként sem szégyellt fáradtnak, gyengének, más segítségére utaltak lenni. Ez a találkozás több síkon is gyógyító találkozás volt. Ha már csak itt véget érne az igehirdetés azzal az üzenettel, hogy „Kedves férfi testvérek! Jézus ki merete mutatni a fáradtságát, rászorultságát és ráadásul egy bűnös nő előtt tette, akivel minden addigi társadalmi protokollt felrúgva nemcsak hogy szóba áll, hanem segítségére vár”, talán már nem mennénk haza üres kézzel. De ez a találkozás nemcsak férfiak - vagy akár a nők - saját gyengeségeikhez való hozzáállását, illetve a másik nemmel kapcsolatos előítéleteiket akarja helyreállítani, hanem ennél sokkal szélesebbre tárja előttünk most az ige üzenetét, ki akarja nyitni a szívünket egészen mélyen Jézus felé és embertársaink felé.

Előfordulhat velünk, hogy mi keresztyének úgy véljük, hogy - lelki értelemben - nekünk mindenünk megvan, egy nem keresztyén velünk szemben csak rászoruló lehet. És Jézusban valóban minden a miénk. Ha az evangéliumot átadjuk azoknak, akik nem hallottak még róla, akkor ezzel életet mentünk. Csakhogy eközben gyakran előfordul, hogy észre sem vesszük, de már nem az a fontos Akiről beszélünk, hanem mi a beszélők válunk fontossá. Többnek gondoljunk magunkat attól a „kincstől, ami birtokunkban van”. Sokszor a magunkról alkotott „én már elég jó keresztyén vagyok” képünk, távol tart minket mind a magunk Isten előtti valóságától, mind pedig a másik bűnös embertől. Félünk megmutatni a gyengeséget, azt gondoljuk, hogy ezzel hiteltelenítjük magunkat és az evangéliumot. Pedig valójában Istenre nézve mi folyamatosan gyengék és rászorulók vagyunk. Ha az irgalmas Jézust újra és újra meglátjuk az igében, akkor az Ő szeretetében tisztán láthatjuk saját elveszettségünket, rászorultságunkat is. Az evangéliumot nem azzal szolgáljuk, hogy úgy teszünk, mintha nem lennénk gyengék és kegyelemre szorultak. Sőt, sokkal jobban fel tud ragyogni az Isten szeretete az életünkön, ha engedjük láttatni, hogy igen, van még erőtlenség, van még küzdelmem, de gyengeségeimmel együtt is jöhetek Jézushoz, Ő többet néz ki belőlem, mint bárki más a világon. Ahogyan bízott és többet nézett ki abból az asszonyból a kútnál, mint a kortársai közül bárki más. Azzal, hogy a másik ember előtt merjük küzdelmeinket felvállalni és úgy tekintünk rá, mint akinél lehet valami, ami nálunk nincs, azzal a másik ember életében út nyílhat a Jézussal való igazi találkozásra.

Tehát két ember szomjúsága adja az apropóját a kút melletti beszélgetésnek. De annak, hogy a szomjoltás megtörténjen, több akadály is van. Egyrészt Jézus részéről azt látjuk, hogy nem tud vízhez jutni, mert nincs merítődénye. Érdekes, hogy Jézus szomjúsága miatt kezdődik a beszélgetés, de nem olvassuk a történetben, hogy ivott volna. Viszont a szomjúságnak egy másik valósága is megjelenik a történetben, méghozzá a lelki szomjúságé – és valójában mi ennek a szomjúságnak a betöltését kísérhetjük végig figyelemmel. Jézus hogyan hidal át minden akadályt ennek az asszonynak az életében, hogy betöltse életének mély szomjúságát. Azzal, hogy Jézus megszólította ezt az asszonyt, kérésével, hogy adjon neki inni, már több szakadékot át is hidal. Először is a férfi és nő közti társadalmi megkülönböztetés szakadékát. Azzal, hogy szóba állt vele, azzal át is lépte azt a társadalmi szakadékot, ami megtiltotta, hogy egy zsidó tanító szóba álljon egy nővel. De Jézus kérésére az asszony is megfogalmaz egy másik köztük levő szakadékot. Ez pedig a nemzetiségre vonatkozott: „Te zsidó létedre tőlem kérsz inni, mikor én samáriai vagyok?” A zsidók és a samaritanusok között évszázadokra visszatekintő feszültség húzódott. Ennek egyik fő oka abban rejlett, hogy az északi országrész Kr. e. 722-es bukása után, Assíria királya idegen népeket telepített erre a területre, akik miután összeházasodtak az ott élő zsidókkal, legtöbbször megtartották saját bálványimádó vallásgyakorlatukat. Ily módon Samária területén az ott maradt izraelita kisebbségből és a betelepült idegenekből álló keveréknép jött létre. A fogságból hazatért zsidók, miután újra felépítették a jeruzsálemi templomot, szigorúan igyekeztek elkülönülni tőlük, mint idegen néptől. Nem tudtak mit kezdeni a félig zsidó, félig pogány népcsoporttal. Ez az elidegenedés egyre jobban mélyült, és gyűlöletté lett. Jézus korára a zsidó ember szemében a samáriaiak nemzetiség tekintetében tisztátalanok voltak és vallásilag pedig elfogadhatatlanok voltak, hiszen csak Mózes első öt könyvét tekintették szentírásnak és más helyen imádták az Istent. A jeruzsálemi templom körül kialakult kultuszközösséggel szemben, megalakították saját kultuszközösségüket, melynek központja a Garizim hegyén épült templom volt. Hogyan hidalja át Jézus a származás okozta szakadékot? Úgy, hogy gyűlölködés helyett szóba áll, beszélget vele és egyre jobban felfedi önmagát előtte. Lehet, hogy az asszony egészen más síkon mozog a beszélgetésben, nem tud elvonatkoztatni fizikai síkról a Jézus által megnyitott lelki síkra, de Jézus tudja, hogy honnan hová akarja elvezetni. A beszélgetés menetét nem az asszony válasza határozza meg, nem arról kezdenek beszélni, hogy igen-igen milyen borzasztóan mély az a szakadék, ami elválasztja őket egymástól. Hanem a beszélgetésben észrevétlenül, mégis nagyon is valóságosan bizalmával, nyitottságával, szeretetével

hidat épít közte és az asszony között. Pillanatok alatt Jézus megfordítja a szükségben lévő és a szükségét betöltő szerepét, amikor azt mondja, hogy „Ha ismernéd az Isten ajándékát, hogy ki az, aki így szól hozzád: Adj innom! – te kértél volna tőle és ő adott volna neked élő vizet.” Itt már Jézus az, aki adni akar, még pedig az „élő víz” ajándékát. Arról a vízről beszél, amelynek ő a forrása. Jól ismert fogalom volt már az Ószövetségben is az „élő víz”. Forrásvizet vagy forrásvízzel táplált kútra utaltak vele, ellentétben a ciszternákban összegyűjtött vízzel. Jézus ezt a jól ismert fogalmat egy mélyebb jelentéstartalom kifejezésére használja. Az ismert kifejezés csak kapcsolópont Jézus igazi mondanivalójára nézve. Az asszony nem fogja fel Jézus szavának a kétértelműségét és csak arra a vízre gondol, melyet a kútból lehet meríteni. Azt gondolja, hogy ha Jézus valóban nagyobb volna Jákóbnál - akire mint ősatyára büszkén gondol – csak akkor adhatna merítő edény nélkül valami csodálatos úton „élő vizet”. Nagyon szép látni, ahogy Jézus úgy szövi tovább a beszélgetést, hogy végig megtartja a kapcsolópontot, de az asszony legmélyebb szükségére nézve vezeti a beszélgetést lépésről lépésre az igazság felé. Feltárja, hogy itt az örökkévalóság szempontjából nem Ő a szomjazó, hanem maga az asszony és a szomjúságára való megoldás Őnála van. Ő az, aki olyan vizet tud adni, mely ivása után soha többé nem fog megszomjazni. Ezen a ponton születik meg az asszony igénye, vágya erre a vízre. De egyelőre nem az élő víz adójára mond igent, hanem arra, hogy végre ne kelljen ehhez a kúthoz járni vízért. Valószínűleg végre véget akart vetni a szégyennel és félelemmel teljes utaknak, melyek a kúthoz, illetve az emberek között vezettek. Ki akart végre lépni abból, hogy mindig attól rettegen kivel találkozik és mit fognak mondani, hogyan fognak rá nézni. Jézus ezen a ponton nem azt mondja, hogy „végre ezt akartam hallani, most már magad is akarsz az élő vizet, hát itt vagyok”, hanem rátapint az asszony életének legmélyebb szomjúságára és szomjoltási kísérleteinek csődjére. Van valami az életében, ami úgy működik, mint egy nagy feketelyuk: hiába dobál be bármit, nem töltődik meg, csak újabb és újabb megelégtétést kér. Miért kérdez Jézus a férjéről? Azért, mert ahhoz, hogy megértse az élő víz természetét, ahhoz először meg kell értenie, hogy az eddigiekben, hogyan akarta betölteni a feketelyuk-szerű szomjúságot, hogyan kereste az élete értelmét. Rá kell ébrednie, hogy hiába próbálta azt betömni férfiak szeretetével, az nem töltődött be, nem hozott számára igazi mély boldogságot. Olyasfajta szomjúság ez, mely az élet jelentése, értelme, egysége, harmóniája utáni vágyként írható körül. A teljesség, kiteljesedés, a megelégedés vágya. Valószínű minden ember máshogy fogalmazná ezt meg, de mindannyiunkban jelen van. Jézus erre az emberi lét mélyen húzódo vágyára nézve kínálja a megelégtétést. Rávilágít,

hogyan van valami, ami alapvetően annyira szükséges a mi lelkünknek, mint amennyire szükséges víz a testünknek, ami nélkül halottak vagyunk.

Jézus képes nyelvet használva, ezt a mély hiányt nevezi szomjúságnak, és erre nézve mondja, hogy: "Aki abból a vízből iszik, amit én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrása lesz benne". Ez a víz tehát nem más, mint Isten valóságos jelenléte az övéi életében. Olyan, mint egy forrás. A forrás képe arra utal, hogy ez a kapcsolat nem apad ki, élő, dinamikus valóság az ember életében. Örök életre buzog fel, vagyis a halál sem vet véget neki. Jézus halála és feltámadása által teszi lehetővé, hogy övéi életébe betörjön ez a belső forrás és Szentlelkének állandó jelenlétével biztosítja annak folyamatos buzogását. Ez pedig olyan belülről fakadó jelenlét, ami nem függ a körülményektől. Meghatározhatnak minket a külső körülmények, de a Szentlélek bennünk való jelenléte nem változik meg. Igen, a körülményeink függvényében nehezebben észleljük jelenlétét, de Ő jelen van akkor is, ha észlelésünk tompább a békétlenség idején. Isten, Isten által minden körülményben olyan élő vízzé akar lenni övéi számára, mely Isten uralmának erőit mozgósítja bennük.

Az ember életének mélyén levő szomjúságát nem lehet kívülről jövő dolgokkal betölteni. Ha megkérdezzük, hogy „mi tesz téged boldoggá?” vagy „mi tesz megelégedetté téged?” Általános válaszként azt halljuk, hogy szerelem, anyagi és kapcsolati biztonság, karrier, szépség, pénz. Azt gondoljuk, ha ezeket megkapjuk vagy elérjük, akkor majd boldogok leszünk, ha minden álmunk valóra válik, majd elégedettek leszünk. Ezen dolgok hajszolása közben pedig gyakran el is felejtjük, hogy szomjazunk, bízunk benne, hogy elérjük céljainkat. Ha egyszer már rátaláltunk Jézusra, akkor akár félre is tesszük életünkben, hiszen nincs szükségünk Rá, mi majd pótszerekkel. De ezek mégsem töltik meg lelkünk legmélyebb szomjúságát. Nem véletlenül ismerünk annyi beszámolót arról, hogy sikeres emberek, akik mindent elértek az életben, amit pénzzel, hatalommal, sikerrel el lehet, mégis boldogtalanok. David Foster Wallace, fiatalon öngyilkos lett amerikai regényíró nem volt vallásos, de megértett valami fontosat: mindenki bízik valamiben, ami hitet kíván, amitől a beteljesedést, úgy mond az üdvösségét várja. Ezt mondta: „mindenki imád valakit vagy valamit. Az egyetlen választásod, hogy megválasztod kit vagy mit akarsz imádni. Amit imádsz, az fog megenni téged”. Azt mondja Tim Keller ezzel kapcsolatban, hogy „ha tárgytól várod a boldogságod, soha nem fogod azt érezni, hogy elég. Ha a saját szexuális vonzerődöt imárod, akkor mindig csúnyának fogod érezni magad, amikor az öregedést érzed, millió halált halsz, amikor a szeretteid eltemetnek. Ha

imádod a hatalmat, akkor mindig gyengének fogod magad érzeni és félni fogsz. Mindig több és több hatalomra lesz szükséged, hogy elnyomd a félelmed és elnyomd magad. Ha az intellektuális készséged imádod, akkor magad mindig csalónak érzed, hogy csak eljátszod azt, hogy mindenhez értesz és attól fogsz félni, hogy mások rájönnek.” Mert amit imádunk, az valóban meghatároz minket. Amíg nem találkozunk valami egészen mással – azzal, amit Jézus kínál – addig, mindannyian kívülről jövő dolgoktól várjuk életünk megaláztatását, békességét. Jézus arra tanítja ezt az asszonyt, hogy nincs semmi rajta kívül való, ami igazán meg tudná elégíteni, az ami szíve legmélyén hiány, annak betöltésére nem elég semmi, ami kívülről jön. Mintha azt mondaná, hogy ha „nem én vagyok az életed forrása, ha mással oltod a lelki szomjúságod és nem élő vízzel, ha nem látod, hogy a megoldás belülről, a Velem való élő kapcsolatból fakad, akkor tulajdonképpen élsz, de mégis halott ember vagy. Teremtett dologtól várod a boldogságod, ami ugyan boldogságot és szabadságot kínál, de a valóságban rabszolgává tesz téged, hiszen megaláztatást ígér, de folyamatosan csak „enni kér tőled”. Ugyanezt írja le, csak más szavakkal a lekciónban olvasott igeszakaszunk. Ahelyett, hogy Izrael az Istennel való szeretetkapcsolatból várta volna biztonságát, megaláztatását, azt olvastuk, hogy hitványságok után jártak, mígnem maguk is hitványokká lettek. Egy másik fordítás még jobban visszaadja mit jelent az, amikor teremtett dolgoktól várjuk életünk szomjúságának betöltését: „Üres semmiségnek szegődtek nyomába, így maguk is semmivé lettek.” Milyen fájdalmas lehetett Istennek, hogy a nép, amelyet szívének teljes szeretetéből szeretett, akinek a megaláztatásáért Ő mindent megtett, az elfordul Tőle és másba veti bizalmát. Így panaszkodik erről Isten: „engem, a friss víznek forrását elhagytak, és víztárolókat vájnak, repedt falú víztárolókat, amelyek nem tartják a vizet”. Plasztikusan kifejezi ez a bálványimádó élet valóságát: elfordul az ember szíve a szerető Istentől és olyan dolgokkal tölti be, melyek ugyan boldogságot ígérnek, de az üres falaik úgy működnek, mint a samáriai asszony szíve: hiába tölti meg férfiak szeretetével, mégsem elégíti azt meg. Ha először hallasz arról, hogy van valaki, aki szívednek ezt a szomjúságát megaláztatja, akkor fejezd ki akár magadban, akár istentisztelet után a zongora mellett lévő imaszolgálatban, hogy „mérhetetlenül szomjas vagyok, Jézus adj innom!” Ha már megismerted Jézust, mint aki képes betölteni életed mély szomjúságát, de már régen mással oltod lelked szomjúságát, tarts bünbánatot, valld meg neki „rossz ivási szokásaidat” és vedd magadhoz az úrvacsorában a kegyelem, megbocsátás és helyreállítás jegyeit.

Amikor Jézus rátapint a „rossz szomjoltási technikára”, az asszony feltár még egy akadályt, ami közte és Jézus között van. Egy teológiai kérdést: valójában hol kell Istent imádni?. És amikor Jézus nem arról akarja meggyőzni, hogy a zsidóknak van igaza, hanem a kérdésre nézve egy egészen új fejezetet nyit Jézus az istentiszteletre nézve, miszerint már nem a külső helyszín számít, hanem a belső szívbeli helyszín, akkor az asszony már nem prófétaként tekint Rá. Hanem úgy tűnik, hogy megnyitja a szívét az előtt a Jézus előtt, aki kérésével és beszélgetésével lépésről lépésre közeledik felé, aki áthidalta a vallási, nemzetiségi és társadalmi szakadékot. Mintha látná már, hogy azzal van dolga, akit úgy vár a nép, mint Messiást.

És végül néhány gondolat arról, hogy milyen következménye van a Jézussal való találkozásnak az asszony szomjúságára nézve. Azt olvassuk, hogy az asszony ott hagyta a kútnál és elment a városba szólni az embereknek, hogy jöjjenek győződjenek meg arról, hogy nem a Messiás érkezett-e el hozzájuk a városba. Úgy vágyott arra, hogy ne a bűnös élete definiálja őt az emberek szemében, hogy megszabaduljon a szégyentől és a félelemtől. Abból amit tesz, úgy tűnik, hogy a Jézussal való találkozás helyreállást, teljes gyógyulást hozott számára, mind Istenkapcsolatára, mind emberekkel, mind pedig önmagával való kapcsolatára nézve. Már nem az elveszett és megvetett, szégyenbe borított asszony érkezik a városba, hanem az emberi méltóságába visszahelyezett, bűnei ellenére is szeretett, bocsánatban részesült, szégyentől szabad, örömhírt hozó asszony. Azt hihetnénk, hogy kételkedéssel érkezik az emberek közé, hogy tényleg Jézust találta-e meg, mert azt mondja, hogy nézzétek meg magatok, hogy vajon nem ő-e a Krisztus. De éppen a Jézustól nyert helyreállítás teszi lehetővé számára, hogy szabadon emberek közé menjen, hogy az addig zavarba ejtő tekintetek már ne megsemmisítsék őt, hanem egy új identitást, új bátorságot, új célt adjon neki. És azért kérdezve hirdeti nekik az örömhírt, mert ismeri őket, ismeri a hozzá való viszonyulásukat, hogy bűnös élete miatt nem veszik sem őt, sem azt, amit mond komolyan, ezért az örömhír hatékony eljuttatásának egyetlen módja a saját tapasztalatra hívás: „gyertek nézzétek meg ti is”! Akinek Jézus oltja lelkének mély szomjúságát, az ellenállhatatlan késztetést érez, hogy másokat is az élő víz forrásához vezessen. Nem parancsként éli meg a missziót, hanem belső nem szűnő késztetésként.

Azt láttuk ebben a beszélgetésben, hogy Jézus olyan módon közelített az asszonyhoz, ahogy azelőtt senki más, akivel találkozott az asszony. A beszélgetés tükrében, a Lélek világosságában meg kell látnunk, hogy mi is ugyanolyan számkivetettek vagyunk, mint ez az asszony: bűneink miatt Isten jelenlétéből mindannyian számkivetettek vagyunk. Mindannyian vallásilag, teológiailag

kiközösítettek vagyunk Isten szemében. Vele szemben mi is csak kiközösítettek lehetünk, mert bűneink miatt, saját magunk ásta „kútjaink”, teremtett dolgokat imádó szívünk működése miatt, nincs jogunk arra, hogy találkozzunk a Szenttel. Egyedül Jézus halála tudta az Atyát kiengesztelni bűneink miatt való jogos haragjában. Ma délelőtt itt az úrvacsorában Jézus mindannyiunkhoz ugyanazzal a kegyelemmel és gyengédséggel, tisztelettel jön el. Ő meg akarja elégíteni a mi szívünk legmélyebb szomjúságát is. Rá akar mutatni a mi bűneinkre, bálványainkra is, anélkül, hogy azt éreznénk, hogy elítél vagy elutasít. Ehelyett szeretné, hogy megtapasztaljuk, hogy szeret, hogy megbocsát és elfogad. Neki nincs szüksége semmire tőlünk – ahogyan akkor ott az örökkévalóság szintjén az asszonytól sem volt semmire sem szüksége-, mégis kéri szívünknek bizalmát és szeretetét, a barátságunkat, hogy Ő cserébe azt az élő vizet adhassa, amely belülről fakad, mely minden körülménytől függetlenül, képes elhozni számunkra a megelégedettséget, igazi szeretettséget, boldogságot. És nem szégyelli azt, hogy hozzátartozóinak, gyermekeinek hívjon minket, mi pedig Istenünknek hívjuk őt. Sőt szolgálatába állít, hogy ahogy ott, ahol vagyunk örömhír hordozók, „élő víz forrásához” vezetők legyünk! Legyen így! Ámen!

(Győri Krisztina)